

Våsbo i Ovanåker

En levande fäbodvall

Turistande storstadsbor tjasas av "höga berg och djupa dalar", som skalden så vackert skriver. Av skogar, sjöar, åar, gamla timrade hus med gårdsgårdar omkring, fäbodvallar med kor etc. Var finns nu allt detta. De höga bergen syns kanske bättre sedan storskogen kom bort och vattendragen nere i dalen blänker lika tilldragande och vackert som förr. De gamla timrade husen försvinner allt mera och på fäbodvallarna börjar ungskogen gå in på de odlade tegarna. Ännu finns dock många fäbodstugor kvar och hädanefter kommer säkert dessa byggnader att hållas i hävd sedan ägaren insett galenskapen att låta dessa värden förfalla.

Fäbodlivet är dock slut i Hälsingland. Det lilla som finns kvar är mest konstlat, som dragplåster för turismen. De vill se en bild av vad som varit. Ofta har bönderna kvigor i bette vid sin fäbodvall. I skogen finns varken hästar, kor eller getter längre.

Varför har det blivit slut på detta att "buföra" i början av juni och sedan att ha korna på vallen tills frosten börjar göra sig påmind? Helt naturligt beror detta på lönsamhet. Att ha korna vid fäbodarna blir ekonomisk förlust. Sommarmånaderna är den tid då man kan producera mera mjölk utan allt för stora ekstrakostnader i jämförelse med vintermånaderna. Allting går lättare och blir billigare. Man har korna ute dygnet runt och tar in dem endast för mjölkning.

Mjölkningsen och tillvaratagandet av mjölken går till på ett helt annat sätt hemma vid gården än på en fäbodvall och kvantiteten blir också säkert den dubbla än om korna får beta i skogen, där betet alla gånger inte är så rikligt och där broms, flugor och myggor surrar i miljontal.

Den s.k levande fäbodvallen finns alltså inte längre. Vid Våsbo i Ovanåker, två mil nordväst om Edsbyn efter vägen mot Öjung — Färila, finns djock en vall där det fortfarande fin ett fåtal mjölkkor och några getter, dock en vall där de har ett fåtal mjölkkor och några getter detta bara detta bara för att inte vallen skall dö ut. Finns djur så finns liv.

Ett gift par bor där under sommaren och både han och hon har arbete om dagarna nere vid samhället och åker de två milen morron och kväll. Vallen har förut ägts av makans föräldrar och hon har varit på vallen allt sedan hon var lillflicka. Hon har alltså varit fäbodpiga där innan hon

gifte sig. Hon vill fortsätta livet på vallen, därför att hon trivs så bra däruppe. På grund av att de har ett annat arbete bredvid måste de sköta djuren på övertid, morron och kväll. Mjölka, kärna smör, koka messmör och göra ost. Efterfrågan på dessa produkter är mycket stor. Djuren går i en inhägnad vid vallen och släpps aldrig ut i skogen.

På grund av att de håller djuren vid fäbodvallen hörs deras skällor dygnet runt, korna råmar och getterna bräker. Man kan ibland även få lyssna till lockrop. Allt detta ger en angenäm stämning och trevnad och man känner tacksamhet mot de bönder, som ännu håller på gamla traditioner så att inte fäbodlivet helt försvinner.

E.J

SAGT:

En konstnårs rätta namn det är hans verk.

Vad är Homeros? På sin höjd en myt!

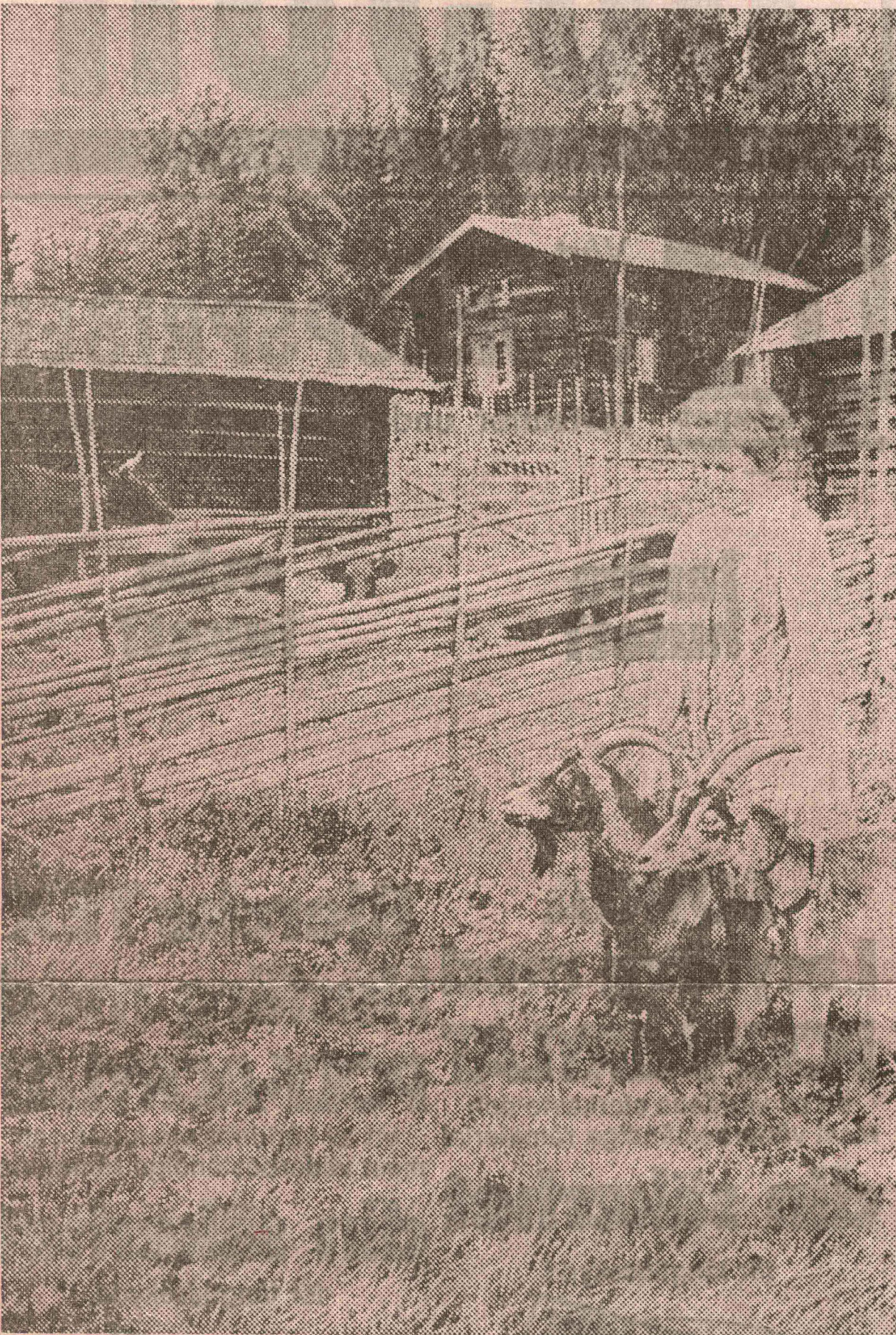
Verner von Heidenstam

Den första människa, som inhägnade ett stycke jord och sade: "Detta är mitt" och fann andra nog enfaldiga att tro på honom, var den verkliga grundaren av samhället.

Jean-Jacques Rousseau

Allt är mitt och allt skall tagas från mig,
inom kort skall allting tagas från mig.
Träden, molnen, marken där jag går.
Jag skall vandra —
ensam, utan spår.

Pär Lagerkvist

Getterna går tjuvdrade på vallen och måste flyttas ibland. Fäbodpigan har mycket att stå i. Korna ska mjölkas, messmör kokas, och själva fäbodstugan måste också hållas efter.